

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Tdo/46/2021
Identifikačné číslo spisu: 4115011066
Dátum vydania rozhodnutia: 07.07.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivetta Macejková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4115011066.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Petra Kaňu na neverejnom zasadnutí konanom 7. júla 2021 v Bratislave, v trestnej veci obvineného L. N., pre trestný čin lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b), ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. decembra 2005 a iné, o dovolaní obvineného L. N. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/27/2020, z 11. júna 2020, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného L. N. sa odmieta.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/104/2015, z 30. októbra 2019 bol obvinený L. N. uznaný za vinného zo spáchania trestného činu lúpeže podľa § 234 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. b), ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. decembra 2005 v jednočinnom súbehu s trestným činom porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2, ods. 3 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. účinného do 31. decembra 2005 (ďalej aj „Trestný zákon“) na skutkovom základe, že

potom ako L. N. zistil majetkové pomery obyvateľov rodinného domu č. XX na M. ulici v Š., a to Ing. B. Q., V. Q. a W. Q. oboznámil s touto situáciou V. N., B. H., V. E., L. V., V. H. a obvineného Š. Š., následne L. N., V. N. a V. H. spoločne sledovali okolie domu poškodených a zistili, kde poškodený Ing. B. Q. s rodinou býva, pracuje a aký je jeho denný režim po čom L. N. naplánoval prepadnutie poškodených a rozdelil jednotlivé úlohy za účelom úspešného vykonania lúpeže, pričom si menovaní zabezpečili kukly, rukavice, lepiace pásky na spútanie poškodených, paralyzér a krátku strelnú zbraň s tlmičom a v popoludňajších hodinách dňa 19. októbra 2004 sa všetci obvinení spolu priviezli na osobných motorových vozidlách zn. AUDI A4 modrej farby nezisteného evidenčného čísla Volkswagen Golf Combi modrej farby nezisteného evidenčného čísla a Renault Laguna zelenej farby nezisteného evidenčného čísla do okolia Štúrova, kde obvinení spolu s V. H. a L. V. zaparkovali osobné motorové vozidlá zn. AUDI A4 a Renault Laguna, následne ich obvinený Š. Š. priviezol do lesíka nachádzajúceho sa pri vjazde do Štúrova v smere od Levíc, pričom obvinený Š. Š. ostal v osobnom motorovom vozidle zn. Volkswagen Golf, za účelom vykonávania „hliadkovej činnosti“ a L. N., V. N., B. H., V. E., V. H. a

L. V. sa presunuli k zadnej strane oplotenia pozemku rodinného domu č. XX na M. ulici, kde si všetci nasadili na hlavy kukly a v čase približne o 03:30 hod. dňa 20. októbra 2004 potom čo poškodení zaspali, vnikli na pozemok predmetného rodinného domu, kde cez zadné uzamknuté dvere vedúce do suterénu rodinného domu v detskej izbe spútali poškodenému W. Q. ruky, nohy a ústa lepiacou páskou a následne sa všetci, okrem V. E., ktorý ostal strážiť poškodeného W. Q., presunuli do spálne, kde sa v tomto čase nachádzali poškodený Ing. B. Q. a poškodená V. Q., pričom ako prvý do spálne vstúpil L. N., ktorý mal v ruke čiernu pištoľ neznámej značky s tlmičom a paralyzér, ktorý použil proti poškodenému Ing. B. Q., následne lepiacou páskou spútali ruky aj nohy poškodenému Ing. B. Q. a poškodenej V. Q. a žiadali od nich kľúče od trezora, ktoré im poškodená z obavy o ich život vydala, a po otvorení trezora z neho odcudzili finančnú hotovosť v rôznych menách, dve napodobeniny hodínok zn. Rolex v hodnote 1.200,- Sk (39,83 €) a štyri mobilné telefóny, z toho dva značky NOKIA, jeden zn. SAGEM a jeden mobilný telefón neznámej značky v celkovej hodnote približne 20.000,- Sk (663,88 €), následne všetci páchatelia, okrem B. H. a V. N., ktorí ostali strážiť poškodených, z miesta činu ušli, pričom B. H. a V. N. ušli približne o 30 minút neskôr, čím spôsobili poškodeným Ing. B. Q., V. Q. a W. Q. škodu najmenej 7.700.000,- Sk (255.593,18 €).

Za to bol obvinenému L. N. postupom podľa § 234 ods. 3 Trestného zákona, § 35 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona č 140/1961 Zb. účinného do 31. decembra 2005 uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradený do druhej nápravno výchovnej skupiny a podľa § 35 ods. 3 Trestného zákona súd zrušil výrok o treste uloženom L. N. rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 3T/105/2006 z 12. decembra 2016, právoplatný 28. decembra 2016 ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Proti vyššie označenému rozsudku okresného súdu podal prokurátor odvolanie, na podklade ktorého Krajský súd v Nitre rozsudkom, sp. zn. 4To/27/2020 z 11. júna 2020 postupom podľa § 321 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste u obvineného L. N. a spôsobe jeho výkonu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku obvinenému uložil postupom podľa § 234 ods. 3 Trestného zákona, § 35 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona, § 40 ods. 1, ods. 5 písm. b) Trestného zákona súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 8 (osem) rokov, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona zaradený do druhej nápravno výchovnej skupiny. Podľa § 35 ods. 3 Trestného zákona súd zrušil výrok o treste uloženom L. N. rozsudkom Okresného súdu Bratislava I, sp. zn. 3T/105/2006, zo dňa 12. decembra 2016, právoplatný dňa 28. decembra 2016, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na tento výrok nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu ku ktorej došlo zrušením, podklad.

+ + +

Proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/27/2020, z 11. júna 2020, podal obvinený prostredníctvom obhajcu JUDr. Ing. Dušana Jóžu, advokáta v Nitre, dovolanie z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a teda, že bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu a navrhol, aby Najvyšší súd SR postupom podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku rozsudkom vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a aby ďalej podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal krajskému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

V odôvodnení dovolania namietal, že na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. júna 2020 pred odvolacím súdom obvinený nebol prítomný, nakoľko podľa písomného prehlásenia zo dňa 8. júna 2020 dal výslovný súhlas na konanie pred odvolacím súdom v jeho neprítomnosti. V žiadnom prípade sa obvinený však nevzdal povinnej obhajoby a podľa § 293 ods. 9 Trestného poriadku sa verejné zasadnutie nemohlo konať bez prítomnosti obhajcu. Zo zápisnice o verejnom zasadnutí vyplýva, že na verejnom zasadnutí nebola prítomná ustanovená obhajkyňa JUDr. Oľga Rosulegová, ale nechala sa substitučne zastúpiť obhajkyňou JUDr. Janou Válkovou na základe splnomocnenia zo dňa 10. júna 2020. Keďže obvinený

nikdy nedal súhlas tejto obhajkyni na konanie pred odvolacím súdom, bolo porušené ustanovenie § 293 ods. 9 Trestného poriadku. Trestný poriadok v prípade povinnej obhajoby jednoznačne určuje prítomnosť obhajcu na verejnom zasadnutí. Obvinený by nikdy nedal súhlas na zastupovanie obhajkyňou, ktorá zastupuje spoluobvinených a najmä ak jeden zo spoluobvinených usvedčoval obvineného a jeho blízku osobu. Existencia dôvery ako subjektívneho vzťahu medzi obvineným a obhajcom je jedným z podstatných predpokladov náležitého vykonávania obhajoby tak prostredníctvom zvoleného obhajcu ako aj ustanoveného obhajcu a jej strata je dôvodom ukončenia obhajoby. V danom prípade nemožno hovoriť o existencii dôvery z dôvodu, že obvinený so substituentom nemal žiadny kontakt.

Dovolanie obvineného bolo zaslané na vyjadrenie prokurátorovi Krajskej prokuratúry v Nitre, ktorý navrhol dovolanie obvineného postupom podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuť.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „Najvyšší súd SR“) ako dovolací súd (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku), bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne a obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku).

Najvyšší súd SR zistil, že dovolanie obvineného nie je dôvodné, pretože je zrejmé, že nie sú splnené podmienky a poznamenáva, že v zmysle § 385 Trestného poriadku je dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v ňom uvedené, z čoho vyplýva, že táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia (R 120/2012).

Z uvedeného je preto potrebné vyvodit', a to aj s ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, že Najvyšší súd SR je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a tam špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku), preto Najvyšší súd SR podrobil prieskumu vecné argumenty dovolateľa zodpovedajúce dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku bez hlbšieho prieskumu tých argumentov, ktoré im nezodpovedajú.

V úvode svojej argumentácie dovolací súd konštatuje, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí, a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu. Požadovaný jeden opravný prostriedok predstavuje v súdnom procese v Slovenskej republike inštitút odvolania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z Najvyššieho súdu SR tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

V dovolaní musí byť uvedené, z akých dôvodov je rozhodnutie napádané a aké chyby sú rozhodnutiu vytýkané. V predmetnom dovolaní sa pritom konštatuje, že sa jedná o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku:

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak bolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu.

Podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku, ak obžalovaný na hlavnom pojednávaní vyhlásil, že je vinný zo spáchania skutku alebo niektorého zo skutkov uvedených v obžalobe alebo urobil vyhlásenie podľa odseku 4, súd v tomto rozsahu postupuje primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c), d), f), g) a h) a zároveň obžalovaného poučí, že súdom prijaté vyhlásenie o vine, ako aj súdom prijaté vyhlásenie, že nepopiera spáchanie skutku uvedeného v obžalobe, je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c).

Z obsahu predloženého spisového materiálu, konkrétne zo zápisnice z hlavného pojednávania okresného súdu z 13. novembra 2017 dovolací súd zistil, že v posudzovanej trestnej veci okresný súd postupom podľa § 257 ods. 7 Trestného poriadku prijal vyhlásenie obvineného podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, že je vinný zo spáchania skutku uvedeného v obžalobnom návrhu a postupom podľa § 257 ods. 8 Trestného poriadku rozhodol, že dokazovanie v rozsahu, v akom sa obvinený priznal k spáchaniu skutku, nevykoná a vykoná sa len dokazovanie vo vzťahu k výroku o treste, ochrannom opatrení (č. l. 769 spisu).

Z obsahu tejto zápisnice zároveň vyplýva, že prijatiu vyhlásenia obvineného podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku predchádzal postup okresného súdu, ktorý bol plne v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, keď bol obvinený zo strany okresného súdu riadne poučený o svojich právach a následne súhlasne odpovedal na všetky otázky podľa § 333 ods. 3 písm. c) - či rozumie, čo tvorí podstatu skutku, ktorý sa obvinenému kladie za vinu, § 333 ods. 3 písm. d) - či bol poučený obvinený o svojich právach, najmä o práve na obhajobu, či mu bola daná možnosť na slobodnú voľbu obhajcu a či sa s obhajcom mohol radiť o spôsobe obhajoby, § 333 písm. f) - či rozumie právnej kvalifikácii skutku ako trestného činu, § 333 písm. g) - či bol oboznámený s trestnými sadzbami, ktoré zákon ustanovuje za trestné činy mu kladené za vinu a § 333 písm. h) - či sa dobrovoľne priznáva a uznáva vinu za spáchaný skutok, teda aj na otázku, či rozumie právnej kvalifikácii skutku a či bol oboznámený s trestnou sadzbou, ktorú zákon za tento trestný čin ustanovuje.

Právne následky vyhlásenia podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku spočívajú podľa § 257 ods. 5 Trestného poriadku v tom, že súdom prijaté vyhlásenie obvineného o vine je neodvolateľné a v tomto rozsahu nenapadnuteľné odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda z dôvodu porušenia práva obvineného na obhajobu zásadným spôsobom.

Právo na obhajobu je popri prezumpcii nevinu jedným z najdôležitejších základných práv osôb, proti ktorým sa vedie trestné konanie. Hlavným účelom tohto práva garantovaného čl. 6 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky je dosiahnutie spravodlivého súdneho rozhodnutia. Ide o právo, ktoré je nielen v záujme trestne stíhanej osoby a na jej prospech, ale je tiež v záujme demokratického právneho štátu, založeného na úcte k právam a slobodám človeka a občana. Práva vyplývajúce z citovaného ustanovenia je potrebné vykladať tak, aby každému obvinenému bol zaručený spravodlivý proces. Pre orgány činné v trestnom konaní a aj pre súdy to znamená vytvoriť obhajcovi podmienky k tomu, aby mohol svoje zákonné práva a povinnosti riadne plniť. Konštantná judikatúra dovolacieho súdu právo na obhajobu v zmysle citovaného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Platný Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného charakteristické, pre to ktoré štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní však samo o sebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby, pričom v uvedenom prípade takéto porušenie dovolací súd nezistil.

V posudzovanej veci obvinený namietal neúčast' ustanoveného obhajcu na verejnom zasadnutí, na

ktorom krajský súd rozhodol o odvolaní prokurátora. Verejného zasadnutia sa zúčastnil iný advokát na základe substitučnej plnej moci, s ktorým obvinený ako to prezentuje v podanom dovolaní nesúhlasí.

Najvyšší súd SR k týmto výhradám obvineného z obsahu predloženého spisového materiálu zistil, že proti obvinenému sa od začiatku viedlo trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, pričom bol vyšetrovateľom poučený, že ide o prípad povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a obvinenému bola daná lehota na zvolenie si obhajcu. Napriek poučeniu si obvinený obhajcu nezvolil, a preto bola obvinenému opatrením Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2Tp/745/2015, z 20. marca 2015 podľa § 40 ods. 1 Trestného poriadku z dôvodu podľa § 37 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ustanovená obhajkyňa JUDr. Oľga Rosulegová, advokátka v Bratislave. Voči súdom ustanovenému obhajcovi nemal obvinený žiadne výhrady. Súdom ustanovený obhajca sa zúčastňoval úkonov v konaní na súde prvého stupňa, pričom už v tom čase sa hlavného pojednávania zúčastňovala aj obhajkyňa JUDr. Jana Valková, na základe plnej moci od ustanovenej obhajkyne JUDr. Oľgy Rosulegovej (napríklad hlavné pojednávanie dňa 1. októbra 2018, 26. novembra 2018 a pod.). Obvinený mal vedomosť o obhajkyňi JUDr. Jane Valkovej už v konaní pred súdom prvého stupňa, čo preukazuje podanie spísané samotným obvineným zo dňa 25. júna 2019, v ktorom vyslovil súhlas s konaním hlavného pojednávania za prítomnosti JUDr. Jany Valkovej. Uvedený stav pretrvával aj kontinuálne v konaní pred odvolacím súdom, kde verejné zasadnutie na prerokovanie odvolania prokurátora bolo Krajským súdom v Nitre nariadené na deň 11. júna 2020 (č. l. 1156 spisu), pričom o termíne verejného zasadnutia bola upovedomená podľa pripojenej doručky ustanovená obhajkyňa obvineného JUDr. Oľga Rosulegová dňa 22. mája 2020. Ustanovená obhajkyňa sa verejného zasadnutia nezúčastnila a obhajobou obvineného poverila na základe substitučnej plnej moci obhajkyňu JUDr. Janu Valkovú, ktorá na verejnom zasadnutí predniesla aj záverečný konečný návrh. Voči tejto obhajkyňi ani spôsobu jej obhajoby nemal obvinený žiadne výhrady, a preto Najvyšší súd SR nezistil, že by obvineného zastupovala JUDr. Jana Valková proti jeho vôli s poukazom na § 16 ods. 3 zákona o advokácii.

Z uvedeného vyplýva, že po celú dobu trestného stíhania bola obvinenému zo strany ustanovenej obhajkyňi poskytovaná náležitá právna pomoc a v každom okamihu boli zároveň splnené podmienky povinnej obhajoby. V tejto súvislosti Najvyšší súd SR pripomína, že štát a teda ani orgány činné v trestnom konaní nenesú v prípade ustanoveného (rovnako ako v prípade zvoleného) obhajcu zodpovednosť za spôsob vykonávania obhajoby a dokonca ani za jej nedostatočné vykonávanie. To vyplýva z toho, že advokácia je nezávislá na štáte a výkon obhajoby je predovšetkým otázkou vzťahu medzi obvineným a obhajcom, a preto súdu neprislúcha hodnotiť výkon obhajoby ani zasahovať do vzťahu obvineného a jeho obhajcu. Netreba zabúdať, že v prípade nespokojnosti obvineného s výkonom obhajcu, má tento právo kedykoľvek zvoliť si obhajcu podľa vlastného výberu. Najvyšší súd SR nezistil žiadne pochybenia pokiaľ ide o právo obvineného na obhajobu, a preto sú námietky obvineného neopodstatnené.

Nadovšetko Najvyšší súd SR konštatuje, že tieto námietky považuje za účelové, ktoré obvinený ex post vzniesol tak, aby spochybnil dodržanie práva obhajoby, hoci o zastupovaní JUDr. Janou Valkovou mal vedomosť už v konaní pred súdom prvého stupňa a tieto námietky v priebehu konania pred odvolacím súdom nevzniesol, a preto s poukazom na § 371 ods. 4 Trestného poriadku tento dôvod ani ako silu argumentácie nemohol použiť.

Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v rozsahu námietok obvineného nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uplatnené obvineným, a preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0 (ust. § 163 ods. 4 Trestného poriadku v spojení s ust. § 180 Trestného poriadku).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.